

PROTOKOLL

03.03.2021 nr 1.11-41/114

**Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2021-2027
rakenduskava ettevalmistava ekspertkomisjoni neljas
istung**

Toimumise aeg ja koht: 03.03.2021. a veebis (Skype)

Algus kell 13.00, lõpp kell 16.30

Juhatas: Siim Tiidemann (Maaeluministeeriumi kalanduspoliitika ja välissuhete asekanstler)

Protokollis: Merle Vesiloo (Maaeluministeeriumi kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõunik)

Tulenevalt koroonaviiruse COVID-19 levikust tingitud piirangutest (siseruumides keelatud avalikud koosolekud ja üritused), toimus ekspertkomisjoni istung veebis Skype vahendusel, millest võtsid osa nii ekspertkomisjoni liikmed kui ka istungil kuulajana osalenud.

Päevakord:

1. EMKVF 2021-2027 prioriteet II toetusmeetme „Konkurentsivõimelise ja jätkusuutliku vesiviljeluse investeeringumeede“ tutvustamine
2. EMKVF 2021-2027 prioriteet I toetusmeetmete („Kalasadamate investeeringutoetus“, „Kalapüügi- ja vesiviljelusettevõtete innovatsioonitoetus“, „Teadlaste ja kalurite ning vesiviljelusettevõtjate koostöötoetus“, „Riiklikud kalandusuuringud“, „Merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ning taastamise toetus“, „Kalanduse kontrolli ja järelevalve toetus“ ning „Kalandusandmete kogumise toetus“) tutvustamine

Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2021-2027 rakenduskava ettevalmistava ekspertkomisjoni istungi juhatas sisse komisjoni esimees – Maaeluministeeriumi kalanduspoliitika ja välissuhete asekanstler Siim Tiidemann.

Mart Undrest tegi ettepaneku jagada ka ekspertkomisjoniga uue fondi määruse lõplikku teksti ning uuris, millal algavad arutelud eelarve osas.

Siim Tiidemann: eelarve aruteluni jõuame järgmises etapis (eeldatavasti kevad-suvel), kui me oleme otsustanud, milliseid meetmeid rakendame. Peame analüüsima, kas ja kuidas meil käimasoleval perioodil rahade kasutamine on olnud ja kuhu peaksime järgmisel perioodil rohkem vahendeid suunama ja meil on uued tegevused, millele kindlasti tuleb eelarvelisi vahendeid leida.

Mart Undrest: ettepanek eelmise perioodi analüüsi tulemusi ekspertkomisjoniga jagada ning võimalusel välja tuua võrdlused uue perioodiga. Kas uuel perioodil Euroopa Komisjon

(edaspidi *EK*) näeb ette, et teatud prioriteetidele või teatud tegevustele on kohustuslik kulutada kindel osa eelarvest?

Ain Soome: andmete kogumise ning kontrolli ja järelevalve meetmetes on fikseeritud (vähemalt 15% eelarvest).

Siim Tiidemann: lisaks peame vaatama, kui palju iga tegevus (millele me toetust määrame) panustab kliimasse ja keskkonda.

Oleg Epner: liikmesriik peab rakenduskava raames panustama 30%.

Martin Liiv: põhimõtteliselt on võimalus teha üks meede, mitte killustada enam erinevate eesmärkide täitmiseks erinevaid meetmeid (mis oli ka selle perioodi üks puudus). Näiteks vesiviljeluses oleks tootlike investeeringute meede ning selle kaudu saaksid täidetud nii kliima kui ka keskkonnanäitajad (see töötaks paremini kui üksikute meetmete kaudu).

Ain Soome: proovime arvestada ja panna samasid investeeringuid toetavad tegevused ühte meetme määrusesse, aga võib-olla peame eraldi monitoorima panustamist kliimasse ja muudesse näitajatesse. Peame leidma selle tee, kuidas me neid näitajaid ühe meetme raames kogume.

Martin Liiv: arvan, et toetuse taotlemisel saab enam-vähem protsentuaalselt ära määratleda, milline osa projektist kui palju panustab. Asjad ei jääks tegemata lihtsalt seetõttu, et on palju erinevaid meetmeid vaid on üks meede, kuhu alla koonduvad kõik asjad.

1. Toetusmeetme „Konkurentsivõimelise ja jätkusuutliku vesiviljeluse investeeringumeede“ tutvustamine – kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialist Ketter Kärp

Kuulati: kalamajandusosakonna turukorralduse ja kaubanduse büroo peaspetsialisti Ketter Kärp'i ettekannet „Konkurentsivõimelise ja jätkusuutliku vesiviljeluse investeeringumeede“.

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Aleksei Lotman: väga tervitav, et multitroofsed lahendused on sisse toodud (vetikad ja karbid), kas see on plaanitud kohustusliku osana? Vähemalt keskkonnaühenduste poolt me näeksime, et see peaks olema, sest meri on niigi ülekoormatud toitainetega ja täiendavat koormust meri välja ei kannataks.

Siim Tiidemann: tegemist on kompensatsioonimeetmega - kas tuleb merevesiviljeluse arendamisel kasvatada juurde karpe, vetikaid või leida muid viise, kuidas lisandunud lämmastikku ja fosforit merest eemaldada – see on Keskkonnaministeeriumi küsimus. Kui taotleja on äriplaani sisse kirjutanud selle, et kompensatsioonimeetmena ta soovib kasvatada vetikat või karpit, siis see on lubatud. Me ei pane kohustuseks, et kui taotletakse investeeringuid kalakasvatusele, siis peab olema vetika- või karbikasvatus. Meie hindame seda, kas meie esitatav äriplan on pädev. Oleme valmis toetama ka eraldi karbi- ja vetikakasvatust, kui taotleja suudab näidata, et hiljem on võimalik tegutseda kasumlikult äriettevõttena. Vetikakasvatusest meil väga palju edukaid näiteid ei ole ja me teame ka, et karbikasvatuses Eesti vete soolsuse kontekstis on ikkagi peamine probleem selles, et karpe inimitoiduks kasutada sisuliselt ei saa (pigem purustatud kujul loomasöödana vmt).

Riina Kalda: kas toetatavad tegevused (investeeringud toodangumahu suurendamiseks, sh uute tootmisüksuste rajamine ja olemasolevate laiendamine) puudutavad ainult merevesiviljelusega tegelevaid ettevõtteid või ka maismaa kalakasvatust?

Ain Soome: meie eesmärk on suurendada toodangumahtu ja suunata investeeringuid sinna, kus me eeldame toodangumahu suurendamist. Merevesiviljeluses me võiksime näha märkimisväärset toodangumahu suurendamist ja suurenemist. Maismaa kalakasvatuste roll pigem on maimude ettekasvatamine, milleks me vajalikke investeeringuid toetame. Püüame toetusega toodangumahu suurendada, mitte olemasolevat olukorda säilitada.

Siim Tiidemann: kui on hea äriplaan toodangumahu suurendamiseks maismaa kalakasvatases, siis ei ole need investeeringud välistatud.

Martin Liiv: PÕKA kirjelduses on toodud välja suurema koostöö vajadus Maaeluministeeriumi ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisalade asutuste vahel. Kuid SWOT-s ei ole välja toodud, et üheks nõrkuseks on ka see, et vooluveekogudele rajatud vesiviljelusettevõtetele on keeruline mõistlikel tingimustel keskkonnalubasid saada. Keskkonnaministeerium pooldab paisude likvideerimist või antakse veekasutusload vesiviljelusettevõtetele kõlbmatutel tingimustel. Rajatised on tehtud aastakümneid tagasi ja planeeritud konkreetse tootmisvõimsusele ning siin on näha suurt sulgemise ohtu, kui ministeeriumid omavahel kokkuleppele ei saa.

Kui Euroopa Liidu poolt antakse liikmesriikidele suurem vabadus otsustada, siis soovime, et ettevõtjatel oleks võimalus oma seisukohti rohkem avaldada ning neid ka rohkem arvestataks. Toetavate tegevuste osas pooldame kindlasti, et võiks olla üks määrus, mitte erinevad ja omavahel kattuvad määrused. Investeeringud toodangumahu suurenemisse sh uute tootmisüksuste rajamine ja olemasolevate laiendamine – võiks lisada märke, et „sealhulgas“ merevesiviljeluse arendamine, mitte „ainult merevesiviljeluse arendamine“. Maismaal kalade ettekasvatamine merevesiviljeluseks on loomulikult väga vajalik ettevõtmine, aga hetkel merevesiviljelusega tegeleb kõigest paar ettevõtet. Kogu sektori areng ei saaks sõltuda ühekahe tellija nõ dikteeritud sisendhindadest. Teisalt on maismaa vesiviljeluses lõpptoodanguni välja arenemispotentsiaali.

Kui me räägime uute liikide kasutuselevõtust, siis on olemas potentsiaalseid liike, nt Euroopa säga, millega Maaülikool tegeleb ja mida tuleb edasi toetada. See on väga oluline nii taasisustamisprojektide jaoks kui ka uue liigina vesiviljeluses, millega mahtu kasvatada.

Kui karbi- ja vetikakasvatus osutub jätkusuutlikuks, siis meie toetame. Aga kui on jätkusuutmatu, siis on tegemist keskkonnaprojektiga ning seda ei peaks ka rahastama EMKVF-i vahenditest, vaid keskkonnaprojektide raames, millega tegeleb teine ministeerium.

Kas on teada, mis on vesiviljeluse eelarve? Milline on proportsionaalsus laenude ja tagastamatu abi vahel? Millal on plaanis avada esimene voor?

Siim Tiidemann: ettepanekud Keskkonnaministeeriumiga koostöö osas võib saata meile kirjalikult, kuna meil on planeeritud keskkonnaministri ja maaeluministri kohtumine juhtkondade tasemel. Eelarvelised küsimused tulevad arutusele kevadsuvel. Konkurentsivõimelise ja jätkusuutliku vesiviljeluse investeeringumeetmes on kavas rakendada tagastamatut abi.

Ain Soome: kalapääsude temaatikas Keskkonnaministeeriumiga meil sisulisi eriarvamusi väga palju ei ole, aga meie oleme ka tegelikult huvitatud, et loodusliku kalavaru olukord paraneks. Tuleb vaadata ja hinnata, kui palju kasu kalavarudele tekiks.

Riho Gross: meetmelehe peamiste nõuetena on välja toodud tootlikel investeeringutel äriplaan ja valdkonnas tegutsemise pädevuse nõue - mida selle all mõeldakse? Kas mõeldakse erialase hariduse olemasolu tõendamist või varasemat tegutsemiskogemust vesiviljelussektoris, tegevuslubade olemasolu?

Eduard Koitmaa: tahame vältida üle-eelmisel perioodil tekkinud olukorda, kus taotlema tulid need ettevõtjad, kellel polnud sektoris tegutsemise ja projektide elluviimise pädevust. Järgmisel perioodil on võetud suund, et taotlejal oleks valdkonnas pädev nõustaja või ekspert juhuks, kui taotlejal endal pädevust napib. Tulevikus ministeerium plaanib võtta kandvama rolli hoonestuslubade saamisel st ministeerium taotleb ise hoonestusluba, kus võiks kala kasvatada. Hoonestusloa saamiseks tekkinud kulu teenitakse tagasi läbi oksjoni (oksjoni alghind olekski see kulu, mis on riik teinud selleks, et hoonestusluba saada). Ettevõtja, kes tahab meres hakata kala kasvatama, peab selle oksjoni võitma ja saab hakata tegelema sumpade paigaldamisega (ettevõtjal kaob ära nõ bürokraatlik pool).

Esta Tamm: Miks ei ole ette nähtud nt kalade taasasustamist merre? Mille alusel hinnatakse karbi- ja vetikakasvatuse majanduslikku jätkusuutlikkust ja kuidas seda hilisemalt kontrollitakse?

Ain Soome: fondi vahenditega on taasasustamist võimalik toetada ainult nende liikide osas, mis on EL-i määrusega tunnustatud kalakaitsemeetmeks (hetkel ainuke liik on angerjas). Eksperimentaalset asustamist saab toetada, aga mitte vesiviljeluse investeeringumeetme kaudu, vaid selleks on koelmualade meede. Arutame Keskkonnaministeeriumiga, kas eksperimentaalset asustamist võiks ka veel mingite liikide puhul toetada.

Hetkel meil toimuvad karbi osas uuringud, et selgitada välja võimalused, mis tooteid saaks karbist teha. Kui meil on lõpuks uuringutest kindel teadmine, karbikasvatusel on turgu ja see on majanduslikult jätkusuutlik, siis saame rääkida investeeringu toetamisest. Iga merevesiviljeleja peab ise hindama, tulles taotlema investeeringuid merevesiviljelusse, kas karbikasvatus on kasumlik või mitte.

Siim Tiidemann: kui taotleja soovib teha ainult vetika- või karbikasvatust, siis see peaks olema majanduslikult jätkusuutlik investeering, millega kaasneb äriplaan. Kui aga taotletakse investeeringutoetust merevesiviljelusse ja juurde soovitakse teha karbi- või vetikakasvatust, siis ka sellisel juhul peab olema äriplaan. Juhul kui taotleja ise on teinud juba investeeringu merevesiviljelusse ja tahab juurde teha karbi- ja vetikakasvatust, siis selle osas me ei ole lõpuni otsustanud, kas peaks olema äriplaan või eksperthinnang – see variant vajab veel arutamist.

Esta Tamm: võiks juurde lisada tasuvusanalüüsi.

Mart Undrest: ettepanek ühtlustada taotlejatele esitatavaid peamiseid nõudeid.

Valdur Noormägi: palun selgitada seda punkti, kus keskkonnategevuste toetuse eelduseks on energიაaudit.

Ain Soome: energიაaudit nõue on seotud ainult taastuvenergia lahendustega.

Valdur Noormägi: kas see tähendab seda, et kui vesiviljeleja tahab näiteks hoone katusele paigaldada päikesepatareid, siis ta peab võtma energიაauditit?

Eduard Koitmaa: jah, põhjenduseks võib lisada, et ei oleks üleinvesteering, päikesepaneelidest saadav energia on mõeldud vaid oma ettevõtte tarbeks.

Valdur Noormägi: vesiviljelusettevõtted on pereettevõtted ja energiavajadus on tunduvalt suurem. See nõue võib suurendada vesiviljeleja kulusid.

Margus Rebane: me kasutame päiksepaneeli ja väikeseid tuulegeneraatoreid ka sumpade elektrivarustuse jaoks. Paneelid ja generaatorid on arvestatud seadmete vajadusest lähtuvalt ning kõlab absurdelt, kui selle jaoks peab energიაauditit tegema hakkama.

Eduard Koitmaa: energიაaudit näitab konkreetselt ära, kui suur on tootmisprotsessi energiavajadus ning toob välja selle, millised on võimalused see katta nt läbi roheline energia.

Margus Rebane: ma tean päris täpselt ise, kui palju ma vajan elektrit, akude suurust ja kestvust ehk mul võivad olla paremad teadmised kui eksperdil.

Ain Soome: me ei saa tekitada olukorda, kus tänu toetusele tekib konkurents energiaturul, seepärast ongi eesmärk katta ainult selle ettevõtte energiavajadus.

Siim Tiidemann: võimalik, et saab ka teisiti läheneda kui läbi auditit, aga ilmselt PRIA-l ei ole praegusel hetkel piisavalt ekspertiisi, et öelda, kas esitatud projekt on kooskõlas vesiviljelusettevõtte energiavajadusega.

Margus Rebane: sumpade puhul räägime väga väikese võimsusega energia tootmisest.

Riho Gross: uuel perioodil ei ole ette nähtud investeeringuid teaduse materiaal-tehnilisse baasi, need investeeringud on väga vajalikud, et teadus saaks edaspidi panustada sektorisse. Vesiviljeluse katsebaasi jaoks seadmete või uurimislavade muretsemine võib ühel hetkel muutuda probleemiks.

Siim Tiidemann: uuel perioodil on plaanis rakendada riiklikku uuringute programmi. Võime kaaluda, kas saame seda laiendada teadusesse vajalikele investeeringutele.

Juhani Papp: antud juhul me praegu räägime ettevõtete investeringutest selles meetmes.

2. Toetusmeetmete („Kalasadamate investeringutoetus“, „Kalapüügi- ja vesiviljelusettevõtete innovatsioonitoetus“, „Teadlaste ja kalurite ning vesiviljelusettevõtjate koostöötoetus“, „Riiklikud kalandusuuringud“, „Merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ning taastamise toetus“, „Kalanduse kontrolli ja järelevalve toetus“ ning „Kalandusandmete kogumise toetus“) tutvustamine – kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõunikud Merle Vesiloo, Annika Teino, Laura Palmi

- 1) Kuulati: kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõuniku Merle Vesiloo ettekannet „Kalasadamate investeringutoetus“.

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Mart Undrest: ettepanek üle kontrollida sadamate lossimise andmed. Sama kommentaar, mis eelmisel ekspertkomisjon istungil – taastuenergia kiirelt muutuv ning lihtsustatud kulumeetodit võib olla keeruline välja töötada. Kuna selles meetmes esitatakse taotlusi maksimaalselt kolm, siis ei kaasne väga suurt administratiivset koormust. Palun täpsustada toetuse määra osas.

Juhani Papp: sadamate haldamise MTÜ ei ole tootjaorganisatsioon, pigem kuulub muude kollektiivsete toetuse saajate hulka ehk sadama haldamise MTÜ puhul oleks toetuse määr 60%. Toetusemäär 75% on võimalik kasutada tootjaorganisatsioonidel ja tootjaorganisatsioonide liitudel.

Mart Undrest: kui toetusemäär jääb 60%, siis võib korduda sama (mis praegusel perioodil), et teatud tegevused saab ära teha, aga sadamate infrastruktuuriga seotud tegevused võivad suuresti tegemata jääda.

Siim Tiidemann: toetuse määrad tulevad EL-i määrusest ning ainuke võimalus olekski see, et kui tootjaorganisatsioon omaks sadamat, oleks võimalik toetuse määr kuni 75%, muud lahendust siin praegusel hetkel ei ole.

Aleksei Lotman: toetan investeringuid mereprügi vastuvõtmise võimekusse. Kas toetusõiguslikud on vaid meetmelehel loetletud suured sadamad? Kui nii, siis miks?

Ain Soome: see meede puudutab traalisadamaid. Rannapüügisadamates vajalikke investeringuid toetaksime rannapiirkondade meetmes, mille osas tuleb eraldi arutelu ekspertkomisjonis.

Valdur Noormägi: sadamate investeringute nimekiri on võrdlemisi detailselt paika pandud. Ettepanek lisada nimistusse Pärnu regioonist kaks sadamat, kus toimub suuremas ulatuses lossimine – üks kuulub Kajax Fishexport-le ja Japsi kalasadam (kus võetakse rannapüügikaluritelt kala vastu) – kumbki sadam ei kuulu tootjaorganisatsioonidesse ning ei saa toetust ka rannapiirkonna meetme kaudu (lubatud vaid mikro- ja väikeettevõtted).

Ain Soome: hoiame ikkagi traalisadamad ja rannapüügisadamad eraldi. Püüame vaadata neid kahte nimetatud sadamat, kus tuuakse rannapüügil püütud kala maale, kas saame mingite kriteeriumite alusel sadamaid käsitleda, et saaks investeringuid teha. Täpsustan, et need andmed on ikka võetud kilu-räime lossimiste järgi ning täiendavalt lisaksime need sadamad, kus on kilu-räime lossimine olnud 5% või rohkem ja seda kolm aastat. Siin ei ole rannapüüki arvestatud.

Margus Rebane: Veere sadamas on olukord, kus on kalakasvatuse ja traalpüügilaevade ühishuvi. Kuna huvid on erinevad, siis tulevikus peaks vesiviljeluse osaga sadamates arvestama.

Siim Tiidemann: arvestame kommentaari ning toetame, kui erinevad osapooled siin koostööd saavad teha ja et läbi tehtavate investeeringute oleksid vesiviljeluse vajadused kaetud. Traali puhul me oleme tahtnud eelkõige välistada sadamad, mis on väga väikesed või marginaalse tähtsusega kala lossimisel.

Juhani Papp: milliseid investeeringuid on vaja – kui on seadmed, siis sellisel juhul võib seda ju kaaluda vesiviljeluse investeeringu osana; kui vaja täiesti uus kai, siis ilmselt on vaja ju sadama omanikuga mingi kokkulepe saavutada.

Margus Rebane: hetkel on puudu näiteks hüdrauliline kraana, millega kala välja tõsta. Mingil hetkel tuleb ka hoiustamise küsimus, kuna meil kipuvad sessioonid kattuma: mida suuremaks lähevad meie mahud, seda suuremaks muutuvad vastuolud kahe erineva tegevuse vahel.

Ain Soome: hüdrauliline kraana võiks sobituda sadamate meetmes ressursitõhususe alla. Ja kui on vaja hakata sadamat vesiviljeluse jaoks arendama, siis seda saaks toetada vesiviljeluse investeeringutoetuse raames.

Siim Tiidemann: oleks hea teada, kui suureks merevesiviljelus kasvab järgmise perioodi jooksul ja millised saavad olema need sadamad, kuhu seda tüüpi investeeringuid vaja oleks ja kui palju neid oleks.

Esta Tamm: võiks kaaluda MTÜ kui kalurite organisatsiooni võrdsustamist tootjaorganisatsiooniga (toetuse määraga 75%).

Siim Tiidemann: tootjaorganisatsioonid on EL-i tasandil väga täpselt ära määratletud ja praegusel hetkel MTÜ tootjaorganisatsiooni alla ei mahutu.

Esta Tamm: mis on toetuse määr MTÜ-dele?

Ain Soome: MTÜ jaoks on toetuse määr 60%. Kõrgemat toetusmäära on võimalik rakendada nende tegevuste puhul, mis on seotud väikesemahulise rannapüügiga.

Juhani Papp: väga konkreetne seos peab olema rannapüügiga ja ilmselt selles osas EK annab täiendavad suunised, kuidas sellest aru saada.

Mart Undrest: multiotstarbelised lahendused sadamates (vesiviljelustemaatika) on igati teretulnud. Arvan, et nendes piirkondades, kus vesiviljelejatel praegu on plaanitud hoonestusload, ei teki probleeme. Mereprügi ei ole Eestis nii suur teema ning need sadamad, millega meie oleme kokku puutunud - seal on konteinerid olemas prügi jaoks ja ei oska öelda, mida veel peaks tegema. Kahtlen, kas erasektor oleks valmis panustama 40% omafinantseeringut ühiskondlikule projektile? Peaks vaatama üle, et olulised lossimiskohad ei kukuks siin erinevate meetmete vahele.

Siim Tiidemann: kuna meil on rohelepe päevakorral, siis mingil hetkel võidakse neid kohustusi, et mida kõike üks sadam peab vastu võtma, laiendada ja selles mõttes oleme me igaks juhaks mereprügi võimaluse sisse toonud. Kas omaalgatusliku soovi korral või kui juhul, kui sadama vastuvõtuvõimekus ei vasta hiljem kehtestatavatele nõuetele, oleks võimalik sellest meetmest toetust saada selliseks tegevuseks.

- 2) Kuulati: kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõuniku Merle Vesiloo ettekannet „Kalapüügi- ja vesiviljelusettevõtete innovatsioonitoetus“.

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Riho Gross: palun selgitada, mida tähendab valideerimise ja pädeva sõltumatu eksperdi nõue? Viia kooskõlla või ühtlustada meetme eesmärk ja toetatavate tegevuste loetelu.

Siim Tiidemann: meede mõeldud kalapüügi- ja vesiviljelusettevõtete innovatsiooniks ning ootame eelkõige kalapüügi- ja vesiviljelussektori tagasisidet, kas selle meetme vastu oleks huvi. Pädev ekspert võib olla teadus- ja arendusasutus, seda skeemi peaks täiendavalt arutama.

Martin Liiv: toetatavate tegevuste hulgas võiks olla uute liikide kasutuselevõtu tehnoloogia toetamine (Maaülikooli säga projekt). Miks ei võiks toetuse saajateks olla ka ülikoolid?

Siim Tiidemann: see meede on mõeldud kalapüügi- ja vesiviljelusettevõtete tasandil, kui ettevõttel on soov teha innovatsiooni. Riiklike kalandusuuringute all me käsitleme suuremaid innovatsiooniprojekte, mis on avalikud ja kõigile kättesaadavad.

Margus Rebane: kas innovaatilisema pilootprojekti puhul on võimalik veel eraldi lähenemisi leida?

Ain Soome: meie nägemus on see, et töötlemisettevõtted või väikesemahulise rannapüügiga tegelejad, kes tahaksid uusi tooteid välja töötada, saaksid kasutada seda meedet. Innovatsioon oleks suunatud ainult sellele ettevõttele ja seda ei pea avalikustama. Toodud näite puhul peaks analüüsima, kas suunatud ühele ettevõttele või laiemale avalikkusele (sel juhul riiklike kalandusuuringute meede) ning toetuse määr erinev.

Riina Kalda: kas on alust arvata, et vesiviljelusettevõtete poolt oleks suurt huvi?

Ain Soome: esindusorganisatsioonid võiksid oma liikmete käest uurida, kas oleks huvi teha innovatsiooniprojekte ettevõtete tasemel.

Riho Gross: peaks vaatama meetme määruse tingimusi, et ei oleks rangelt ette kirjutatud (nagu oli innovatsiooniosaku meetmes).

- 3) Kuulati: kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõuniku Annika Teino ettekannet „Riiklikud kalandusuuringud“.

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Markus Vetemaa: innovatsioonimeetmete uurimisprojektide eelarve on vaja detailideni lahti kirjutada ja PRIA/MEM ei ole seni aktsepteerinud ühtegi muudatustaotlust. Ei ole võimalik ette näha aastate taha palju mingi asi täpselt maksma hakkab või mida on mingi eesmärgi saavutamiseks täpselt vaja osta. Üle-eelmisel perioodil oli toetusmeede teaduse materiaal-tehnilise baasi toetamiseks, seoses materiaaltehnilise baasi aegumisega oleks sarnast meedet vaja – ehk saaks selle meetme raames toetada?

Siim Tiidemann: paindlikkust pikaajalise uurimisprojekti kulude osas püüame võimalusel arvestada. Investeeringute toetamist antud meetme puhul ei toeta, teema vajaks pikemat arutamist.

Juhani Papp: peame vaatama, mis on struktuurifondide raames plaanis ja kõikide nende rakenduskavade üleselt. Euroopa Komisjoniga lepatakse kokku partnerluslepe, kus on toetatavad suunad kirjas. Regionaalarengu fondi maht on kümneid kordi suurem kui meie fondil. Investeeringute teemadel võimalikud arutelud HTM-ga.

Riho Gross: ettepanek täiendada meetmelehte kalanduspoliitika majanduslike eesmärkide täitmisega seotud sekkumiste osas (hetkel kajastuvad meetmelehel kalanduspoliitika keskkondlike eesmärkide täitmisega seotud sekkumised).

Ülikoolid ei saa riigihankel osaleda, kui nad ei lisa oma pakkumisele käibemaksu ja see teeb uuringud kallimaks.

Annika Teino: kuna tegemist on nõ töödokumendiga, siis täiendame PÕKA osa.

Siim Tiidemann: meetme rakendusskeem selline, et PRIA maksab toetuse ministriumile välja ja ministrium korraldab oma hankekorras uuringud.

Juhani Papp: toetuse saajaks on ministeerium ja kulude abikõlblikkust vaadataksegi ministeeriumi tasandil. Kuna riigiasutused ei saa käibemaksu tagasi, siis on käibemaks abikõplik.

Valdur Noormägi: kuna kalandus on jaotatud kahe ministeeriumi vahel, siis kuidas on selle meetme puhul jaotatud ülesanded Keskkonnaministeeriumi ja Maaeluministeeriumi vahel?

Ain Soome: oleme planeerinud kahe ministeeriumi koostöös, detailid vajavad veel arutamist.

Juhani Papp: selle meetme kontekstis on ikkagi mõistlik, et on üks programm, kus käsitletakse nii kalanduse- kui ka keskkonnateemasid.

Esta Tamm: peaks vältima olukorda, kus Keskkonnaministeeriumi ja Maaeluministeeriumi uuringud omavahel vastuollu võivad minna.

Siim Tiidemann: parandame kommunikatsiooni ja koostööd Keskkonnaministeeriumiga.

- 4) Kuulati: kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõuniku Annika Teino ettekannet „Teadlaste ja kalurite ning vesiviljelusettevõtjate koostöötoetus“.

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Toomas Armulik: toetatavate tegevustena on toodud teadmiste ja traditsioonide levitamine, võib olla peaks eraldi välja tooma populariseerimise või kampaaniad, mida tegelikult oleme teinud ka sel perioodil, võiks ka järgmisel perioodil toetada selle meetme alt.

Siim Tiidemann: populariseerimise võiks siia alla paigutada, aga toetatavate tegevuste loetelu ei ole lõplik. Lõppkokkuvõttes me ei peagi nii väga neid meetmelehti täiustama, need on vajalikud, et saaksime rakenduskavas piisava täpsusega tegevused ära kirjeldada.

- 5) Kuulati: kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõuniku Laura Palmi ettekannet „Merekeskkonna bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ning taastamise toetus“.

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Ain Soome: täpsustan, et hetkel käivad arutelud Keskkonnaministeeriumiga, et kas siia meetmesse tuleb kalaliike, mida me tahaksime eksperimentaalkorras asustada (kuidas nende ellujäämine on ja kas nende asustamine oleks mõttekas tegevus). Kudealade taastamine hõlmab ka kalade rändeteede avamist ja elupaikade taastamist laiemalt.

Markus Vetemaa: kas järelhindamine on projekti osa või mitte? Kui järelhindamine on projekti osa, siis ei ole seda võimalik 24 kuu jooksul teha. Ettepanek pikendada projekti elluviimise aeg 24 kuu asemel 36 kuuni.

Ain Soome: oleks loogiline lahus hoida järelhindamise protsess. Projektide elluviimisaeg on meil seotud pigem sellega, et kuna meil on pikad projektid, siis ei tekiks perioodi lõpus olukorda, kus me ei saa vabasid rahalisi vahendeid ümber suunata.

Siim Tiidemann: võiks olla skeem, kus projekti elluviimise ajaks on 24 kuud ja põhjendatud juhtudel 36 kuud.

Esta Tamm: ettepanek jagada kaheks etapiks – esimeses etapis kunstkoelmu rajamine kestvusega 24 kuud ja teises etapis järelhindamine kestvusega 24 kuud.

Kes on meetmes taotlejad? Kas meede hõlmab kunstkoelmute paigaldamist merre?

Ain Soome: jah, me ka siini oleme toetanud kunstkoelmute rajamist Pärnu lahes. Perioodi osas arutame, kas hoida järelhindamine lahus või pikendada projekti elluviimise perioodi. Taotlejaks on Keskkonnaamet, oleme Keskkonnaministeeriumiga arutanud, et kas edaspidi võiks olla

RMK, aga siin on toetusmäärade küsimus, et kas RMK kvalifitseerub avalik-õiguslikuks asutuseks.

Esta Tamm: kas piirkonnad saavad ka kudealade taastamisele teha ettepanekuid (näiteks rannapiirkonnad teevad ettepaneku riigivõimuasutusele, et Pärnu lahte on soov panna kunstkoelmud)? Praeguses meetmes ei ole võimalik kudealade taastamise raames merre paigaldada.

Ain Soome: siin ei ole isegi võib-olla selleks ettepanekut vaja, et kui rannapiirkonnad tahavad täiendavalt panustada, siis see võiks olla diskussiooni koht.

Juhani Papp: selles meetmes on aluseks keskkonnaministri kinnitatud taastamiskava, kus loetletakse ära riikliku tähtsusega alad, mida võiks taastada ja siis on kohaliku tähtsusega kudealad. Meie esialgne idee oli ikkagi, et jätkame sellesama jaotusega ehk riikliku tähtsusega kudealadega tegeleb riigiasutus ja kohaliku tähtsusega kudealad jäävad rannapiirkondadele.

- 6) Kuulati: kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõuniku Laura Palmi ettekannet „Kalanduse kontrolli ja järelevalve toetus“.

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Ain Soome: praegusel perioodil said taotleda ainult riigi kontrolliasutused, kuid me näeme uue kontrollimääruse kontekstis täiendavaid nõudeid ja toetada saame laevaomanikke nende nõuete täitmise osas, mis puudutab kaamerate paigaldamist. Lossimiskohustuse täitmise kontrollimisel tuleb rannapüügile elektroonilise andmeesitamise kohustus. Meil on rakendus küll välja töötatud, aga saaksime toetada esimese seadme, näiteks mobiiltelefoni või tahvelarvuti soetamist (mille kaudu saaks andmeid hakata esitama). Ja ka tegelikult suuremate laevade puhul (üle 24 meetri) on statsionaarne mootori võimsuse kontrolliseade määruses sees. Ehk järgmises perioodis näeme ette ka võimaluse toetada laevaomanikke, toetusmääruga 85% (15% on omafinantseering).

Valdur Noormägi: kas kõik segmendid on hõlmatud kaamerate ja videosalvestuste paigaldamiseks? Kuidas toimub andmete edastamine?

Ain Soome: kontrollimääruses on kaamerate paigaldamise nõue laevadele pikkusega 24 m ja enam. Elektrooniline andmeedastuse nõue ei sõltu laeva pikkusest (PERK-i lahendus), kaugpüügilaevad on ka praegu satelliitjälgimissüsteemi kaudu jälgitavad. Tehnilised lahendused tuleb välja töötada, kuidas informatsioon liigub ja kuhu.

Valdur Noormägi: võiks mõelda võimalusele, et ära kaotada mitmekordne andmete esitamise nõue, et oleks ühtne andmesüsteem.

Ain Soome: iseenesest PERK saaks kõiki funktsioone lahendada, meil ei ole vaidlust Keskkonnaameti ja Maaeluministeriumi vahel (eelteated ja püügiandmed võiksid tulla kõik läbi PERK-i), kuid Politsei- ja Piirivalveamet pole olnud valmis omapoolselt arendust tegema, et ka veekogule mineku teated liiguksid selle süsteemi kaudu. Põhimõtteliselt nõus, et nii palju kui võimalik, võiks tulla ühest rakendusest.

- 7) Kuulati: kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõuniku Laura Palmi ettekannet „Kalandusandmete kogumise toetus“.

Küsimused ja vastused, sõnavõttud:

Esta Tamm: kas siia alla läheb ka püügiandmete kogumine? Praegu tulevad andmed päris pika nihkega, näiteks praegu on üleval lossimisandmed või püügiandmed seisuga 30.09.2020. Võiks olla IT-lahendus, kus andmed kantakse automaatselt (kui korra sisestatud), mitte Exceli tabeli formaadis.

Siim Tiidemann: arutame Põllumajandus- ja Toiduametiga andmete kiiremat koondamist.

Ain Soome: lisaks PERK-le, mis ei ole ju kohustuslik, on võimalus veel iga kuu lõpus esitada andmeid paber kandjal ja lõpuks tuleb andmed kõik kokku viia. On hea, kui te toetate seda, et tulevikus on ainult PERK ja kõike saaks operatiivselt teha.

Otsustati: ekspertkomisjoni järgmisel istungil on plaanis läbida uue perioodi meetmete tutvustamise viimane etapp.

(allkirjastatud digitaalselt)

Siim Tiidemann

Kalanduspoliitika ja välissuhete asekanter

Ekspertkomisjoni esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Merle Vesiloo

Protokollija

Kalamajandusosakonna

kalanduse arengu büroo nõunik